

รายงานผลการเข้าร่วมประชุม

the Second Meeting of the BIMSTEC Task Force on Traditional Medicine (BTFTM)

ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๕ มกราคม ๒๕๖๒

ณ กรุงเนปยีดอ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. ดร.ภญ.อัญชลี จูฑะพุทธิ (หัวหน้าคณะ)

ผู้อำนวยการ

กองวิชาการและแผนงาน

๒. นพ.ขวัญชัย วิศิษฐานนท์

ผู้อำนวยการ

สถาบันการแพทย์แผนไทย

๓. ดร.นันทศักดิ์ โชติชนะเดชาวงศ์

ผู้อำนวยการ

กองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์

แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย

๔. น.ส.เบญจมา บุญเต็ม

นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ

กองวิชาการและแผนงาน

วัตถุประสงค์การประชุม

เพื่อติดตามความก้าวหน้าตามแผนงาน (work plan) ของคณะทำงาน the BIMSTEC Task Force on Traditional Medicine (BTFTM) และหารือความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง

ภูมิหลัง

สืบเนื่องจากการประชุม the Meeting of the BIMSTEC Network of National Centres of Coordination in Traditional Medicine (BNNCTM) ครั้งที่ ๓ ซึ่งประเทศไทย โดยกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุขเป็นเจ้าภาพ เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา ที่ประชุมมีมติแต่งตั้ง the BIMSTEC Task Force on Traditional Medicine (BTFTM) ขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนงาน (work plan) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแผนงานของ BTFTM ประกอบด้วยกิจกรรมตาม ๔ ยุทธศาสตร์ คือ ๑. ระบบการรักษาและบริการ (Practice and service system) ๒. ผู้ให้บริการ (Practitioners) ๓. ผลิตภัณฑ์ (Products) และ ๔. การคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาการแพทย์ดั้งเดิม (Protection of genetic resource and associated traditional medicine) และต่อมาอินเดียได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม BTFTM ครั้งที่ ๑ ณ กรุงนิวเดลี สาธารณรัฐอินเดีย เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๖๐ โดยประเทศไทยได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม และนำเสนอที่ประชุมเรื่องแผนการจัดการประชุม The BIMSTEC Conference on Protection of Traditional Knowledge and Genetic Resource ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๑ ตามที่ประเทศไทยเป็นประเทศนำในกิจกรรมการคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาการแพทย์ดั้งเดิม

วาระการประชุมที่สำคัญและผลการประชุม

พิธีเปิดการประชุม

- Dr. Myint Htwe รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและกีฬาแห่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุม และกล่าวถึงความสำคัญของการคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาการแพทย์ดั้งเดิม และทรัพยากรพันธุกรรมด้านสุขภาพดั้งเดิม

รวมถึงการทำวิจัยการแพทย์ดั้งเดิมในภูมิภาคบิมสเทค ที่ทุกประเทศต้องร่วมมือกันส่งเสริมและพัฒนาให้ยาและผลิตภัณฑ์แผนดั้งเดิมเป็นที่ยอมรับในระดับสากล Dr. Myint Htwe กล่าวว่าเมียนมาให้ความสำคัญเรื่องการวิจัยเป็นอย่างมาก โดยจัดลำดับให้การพัฒนาการทำวิจัยเป็นภารกิจสำคัญในลำดับต้น ๆ ของประเทศ โดยรัฐบาลสนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยด้านการแพทย์ดั้งเดิม ส่งเสริมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนดั้งเดิมให้ทำงานวิจัยเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลและความปลอดภัยของยาและผลิตภัณฑ์แผนดั้งเดิม รวมถึงสนับสนุนการจัดตั้งหน่วยงานวิจัยในมหาวิทยาลัยการแพทย์ดั้งเดิม

- การประชุมครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้แทนประเทศสมาชิกบิมสเทคทั้ง ๗ ประเทศ ผู้แทนจากสำนักเลขาธิการบิมสเทค (BIMSTEC Secretariat) และผู้เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ ของเมียนมา

การนำเสนอสถานการณ์การแพทย์ดั้งเดิมในหัวข้อ “Development of Traditional Medicine”

- ผู้แทนประเทศสมาชิกบิมสเทคทั้ง ๗ ประเทศ ได้นำเสนอสถานการณ์การแพทย์ดั้งเดิมในหัวข้อ “Development of Traditional Medicine” ประเทศละ ๑๕ นาที โดยดร.ภญ.อัญชลี จูฑะพุทธิ ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน และผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์ไทย-จีน ได้นำเสนอในส่วนของประเทศไทย

การติดตามผลการดำเนินงานตามข้อตกลงในการประชุม BTFTM ครั้งที่ ๑ ณ ประเทศอินเดีย เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๖๐ และการประชุม The BIMSTEC Conference on Protection of Traditional Knowledge and Genetic Resources ณ ประเทศไทย เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๑

- ที่ประชุมติดตามความก้าวหน้าของบังคลาเทศในการจัดประชุม BNNCCTM ครั้งที่ ๔ ซึ่งผู้แทนบังคลาเทศ แจ้งว่ามีกำหนดจัดการประชุมระหว่างเดือนสิงหาคม – กันยายน ๒๕๖๒
- อินเดียในฐานะประเทศนำการจัดทำ BIMSTEC TM Portal ขอให้ประเทศสมาชิกแจ้งชื่อ Focal Points ของประเทศสมาชิก ประเทศละ ๒ คน เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงานของคณะทำงาน BTFTM ภายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ และส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ใน BIMSTEC TM Portal ภายในสิ้นเดือนมีนาคม ๒๕๖๒
- อินเดียขอให้ประเทศสมาชิกแบ่งปันรูปแบบ Pharmacopoeia ของแต่ละประเทศเพื่อใช้ในการพัฒนา BIMSTEC Pharmacopoeia ต่อไป โดยอินเดียนิวัติเวียนรูปแบบ Pharmacopoeia ของอินเดียให้ประเทศสมาชิกใช้เป็นตัวอย่าง

การคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาการแพทย์ดั้งเดิม ทรัพยากรพันธุกรรมปัญญาด้านการแพทย์ดั้งเดิม และแผนความร่วมมือการพัฒนาการแพทย์ดั้งเดิม

- สำนักเลขาธิการบิมสเทคขอให้แต่ละประเทศเสนอชื่อ Nodal Agency ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักของประเทศที่ดูแลเรื่องการคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาการแพทย์ดั้งเดิม และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญสำหรับ Nodal Group ของประเทศจำนวน ๔-๕ คน ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ ทั้งนี้ประเทศไทยเห็นควรเสนอชื่อกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยกองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย (กคพ.) เป็น Nodal Agency ของประเทศไทย และขอให้กคพ. เสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมต่อไป
- สำนักเลขาธิการบิมสเทคขอให้ Nodal Group ของแต่ละประเทศหารือกันภายใน และจัดทำข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันในการคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาการแพทย์ดั้งเดิม ภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๒ และสำนักเลขาธิการบิมสเทค จะเวียนรายงานสถานการณ์ของทุกประเทศให้แก่

ประเทศสมาชิกบิมสเทคต่อไป ภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ ทั้งนี้ ที่ประชุมให้บังคลาเทศเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม Nodal Group ในปี ๒๕๖๒ โดยผู้แทนไทย เสนอให้จัดต่อเนื่องกับการประชุม BNNCCTM ครั้งที่ ๔ ที่บังคลาเทศจะเป็นเจ้าภาพ เพื่อความประหยัดและสะดวกในการเข้าร่วมประชุม

- อินเดียจะเป็นเจ้าภาพจัดการฝึกอบรม The Traditional Knowledge Digital Library (TKDL) ๒ วัน โดยมีเป้าหมายให้ผู้แทนจากประเทศสมาชิกบิมสเทค ประเทศละ ๒ คน (ควรเป็นผู้มีความรู้เรื่องการแพทย์ดั้งเดิม ๑ คน และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ๑ คน) เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อเรียนรู้การวางระบบ TKDL เพื่อใช้ในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ดั้งเดิมและทรัพยากรพันธุกรรมในประเทศ ทั้งนี้ อินเดียจะส่ง concept paper ให้ประเทศสมาชิกพิจารณาก่อน ซึ่งอินเดียแจ้งว่าจะรับผิดชอบเฉพาะค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ไม่รวมค่าเครื่องบิน ที่พัก และอาหารของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การจัดลำดับหัวข้อความสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือด้านวิจัยและวิชาการ

- ศรีลังกาได้ติดตามความคืบหน้าการจัดลำดับหัวข้อความสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือด้านวิจัยและวิชาการ ซึ่งขณะนี้ได้รับความเห็นจากอินเดีย เมียนมา และไทยเท่านั้น

ความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์ดั้งเดิม

- อินเดียจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ Workshop on Harmonization of Curricula for Mutual Recognition of the Traditional Medicine Degree ซึ่งเป็นการหารือเรื่องหลักสูตรการเรียนการสอนการแพทย์ดั้งเดิม ในเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ โดยอินเดียจะเวียน concept paper ให้ประเทศสมาชิกพิจารณาและขอความเห็นและข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
- อินเดียแจ้งว่ามีทุนการศึกษา AYUSH ของ Indian Council for Cultural Relations (ICCR) ซึ่งมอบให้นักศึกษาต่างชาติ จำนวน ๑๐๔ ทุน จึงขอเชิญประเทศสมาชิกบิมสเทคประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจสมัครรับทุนการศึกษาดังกล่าว

ข้อเสนอแนะแนวทางความร่วมมือในอนาคต และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- อินเดียแนะนำให้ประเทศสมาชิกบิมสเทคใช้ระบบการจัดกลุ่มโรคระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๑๑ (ICD-11) สำหรับการแพทย์ดั้งเดิม เพื่อช่วยในการเก็บข้อมูลผู้ป่วย และทำให้ทั่วโลกเห็นศักยภาพของระบบการแพทย์ดั้งเดิมของประเทศสมาชิกบิมสเทค
- อินเดียนำเสนอฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ National AYUSH Morbidity and Standardized Terminologies Electronic (NAMASTE) portal ซึ่งจัดเก็บรหัสโรคและคำศัพท์เฉพาะสำหรับระบบอายุรเวท สิทธา และยูนานี (Ayurveda, Siddha and Unani: ASU) โดยขอให้ประเทศสมาชิกที่มีระบบ ASU ให้ความเห็นต่อรูปแบบของ NAMASTE เพื่อปรับปรุงต่อไป
- ที่ประชุมเสนอให้จัดตั้ง BIMSTEC Ayurveda and Traditional Medicine University (BATMU) ขึ้นในอนาคต เพื่อเป็นมหาวิทยาลัยต้นแบบในภูมิภาค ในการช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการพัฒนาวิทยาลัยที่เปิดสอนอายุรเวทและการแพทย์ดั้งเดิม โดยอินเดียจะเสนอรัฐบาลเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยดังกล่าว
- เมียนมาเสนอโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในกิจการของรัฐ (Public-Private partnership: PPP) เป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบการแพทย์ดั้งเดิม และโรงพยาบาลผสมผสานในอนาคต

- ศรียลิ่งกาเสนอให้จัดการประชุม BIMSTEC Conference on Traditional Medicine ทุก ๒ ปี เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้นำเสนอผลงานทางวิชาการในการประชุมดังกล่าว ซึ่งที่ประชุมขอให้ศรียลิ่งกาพิจารณาเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมประเทศแรก
- เนปาล รับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม BTFTM ครั้งที่ ๓ ระหว่างเดือนตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๖๒ ทั้งนี้ การประชุม BTFTM เป็นการประชุมประจำปี เวียนกันเป็นเจ้าภาพตามตัวอักษร ประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพในการประชุม BTFTM ครั้งที่ ๕ ในปี ๒๕๖๔

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการต่อไป

๑. ในการประชุม BTFTM ครั้งที่ ๒ ประเทศไทยได้รับแจ้งจากประเทศสมาชิกบิมสเทค เรื่องแผนการประชุมและกิจกรรมที่จะมีในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ซึ่งกรมไม่ได้วางแผนการเข้าร่วมกิจกรรมข้างต้นไว้ จึงเห็นควรปรับแผนงบรายอื่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว เพื่อให้ผู้แทนไทยสามารถเข้าร่วมประชุมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้

๒. กรมควรมอบหมายบุคลากรที่เหมาะสมเพื่อเข้าร่วมการประชุมและหารือความร่วมมือตามแผนงานต่อไป และบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือกับผู้ประสานงานให้ข้อมูลในการทำกิจกรรมข้อตกลงภายใต้กรอบความร่วมมือบิมสเทค

กลุ่มงานวิชาการแพทย์ดั้งเดิมระหว่างประเทศ
กองวิชาการและแผนงาน
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

ตารางแสดงแผนงานกิจกรรมตามข้อตกลงในการประชุม BTFTM ครั้งที่ ๒ ณ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

No.	กิจกรรม	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๑.	แจ้งชื่อ Focal Points ของประเทศสมาชิก ประเทศละ ๒ คน	↔										
๒.	ส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับ BIMSTEC TM Portal		↔									
๓.	เสนอชื่อ Nodal Agency และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญสำหรับ Nodal Group ของประเทศ จำนวน ๔-๕ คน (รายชื่อ ตำแหน่ง หน่วยงาน เบอร์ติดต่อและอีเมล)		↔									
๔.	Nodal Group ของประเทศ ส่งข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันในการคุ้มครองทรัพยากร พันธุกรรมและภูมิปัญญาการแพทย์ดั้งเดิม			↔								
๕.	สำนักเลขาธิการบิมสเทคเวียนข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันในการคุ้มครองทรัพยากร พันธุกรรมและภูมิปัญญาการแพทย์ดั้งเดิมให้ประเทศสมาชิก				↔							
๖.	การประชุม BNNCCTM ครั้งที่ ๔ และ Nodal Agency (Apex Group) ณ บังกลาเทศ							↔				
๗.	การฝึกอบรม The Traditional Knowledge Digital Library (TKDL) ณ อินเดีย (ยังไม่แจ้งวัน แต่อินเดียจะเวียน concept paper ภายในมี.ค.๖๒)											
๘.	การประชุมเชิงปฏิบัติการ Workshop on Harmonization of Curricula for Mutual Recognition of the Traditional Medicine Degree ณ อินเดีย		↔									
๙.	การประชุม BTFTM ครั้งที่ ๓ ณ เนปาล									↔		